

SZÁNTÓ

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 18. szám.

Nagy-Várad.

Csütörtök, 1913. január 23.

A közös vámterület nagyobb dicsőségére.

(K. Ö.) Az a szenvedélyes harc, melyet az osztrák iparos és kereskedelmi körök az agrárvámvédelem letörése érdekében folytatnak, kettős célt követ. Biztosítani akarják a maguk számára a közös vámterület ipari fogyasztását, amit a gazdasági kiegyezés révén jórészt már is elértek és Magyarország nyerstermelésének elértéktelenítésével biztosítani akarják az osztrák iparnak az olcsó nyersterményt. Ezt azzal akarják elérni, hogy a felhatalmazási törvénnyel oly vám és kereskedelmi szerződést akarnak az ujonnan kialakult Balkán-államokkal kötni, melynek nyerstermelésük és állatbehozataluk számára szabad kaput nyit.

Az osztrák merkantilisták főlapjai nyíltan hirdetik, hogy Szerbiától nem várnak mást, mint amit közönségesen nyílt kapunak nevezünk. Ezzel szemben felajánlják a kereskedelempolitikai rendszer megváltoztatását és az élelmi cikkekre több szabadságot.

Ez azt jelenti, hogy Ausztria ipar terén a védvamos, a mezőgazdaság terén a szabadkereskedelmi politikát akarja megcsinálni.

De hát akkor kérdezzük, mi érteke van Magyarországra nézve a közös vámterületnek?

Mikor megcsináltuk a gazdasági kiegyezést és a közös vámterületet, azt azzal a határozott céllal csináltuk, hogy nagyobb fogyasztási piacot nyervén, az ipar és mezőgazdaság ellentétes érdekei méltányos kiegyenlítést nyerjenek. Ausztria ipar-

ros állam, Magyarország agrárállam. Ugyis nehéz ezt a két országot egy kalap alá hozni. Akik a kiegyezést megkötötték, bizonyára számoltak avval, hogy állandó és szerves összeköttetés csak úgy lesz elérhető, ha egy méltányos kompromisszum alapján sikerül a dolgot nyélbe ütni. Ami védelmet a közös vámterület az osztrák iparnak biztosít, azt a magyar mezőgazdaságnak is biztosítania kell. Ellenkező esetben az erősebb fél kizsákmányolja a gyengébbet. A gyengébb fél pedig mi vagyunk.

Az osztrákok ezt a méltányos vámvédelmet vissza akarják csinálni. Azt akarják, hogy amikor eladunk és kiviszünk valamit, akkor szabadkereskedelmi politika legyen, ellenben ha veszünk, akkor védővamos politika legyen. Vagyis veszítsünk, mikor eladunk és veszítsünk, mikor veszünk. A közgazdasági visszaesésnek ez biztos alapja.

Ha a közös vámterület ilyenféle átalakul, akkor ennek ránk nézve semmiféle bece, semmiféle értéke. És akkor az önálló vámterület alapjára kell helyezkednünk. A nemzeti megerősödés az anyagi megerősödés. Az utóbbit azonban pusztán az agrárvédelem biztosítja. Az ipari vámvédelem is csak akkor indokolt, amikor a magyar ipart is megvédi. Az osztrákok ne gondolják azt, hogy agrárköreink az ország teljes gazdasági függetlenségét kikapcsolták a tervbe vehető eshetőségek sorából. Nem. Az agráriusok őszinte hívei a közös vámterületnek, mert a közös vámterületen biztosabb a mezőgazdaság fejlődése, mint az ellenkező esetben. De csak addig, míg a közös vámte-

rület érdekeinket szolgálja, ellenkező esetben nem. A koalíció idejében az agráriusok már megállapították azokat a feltételeket, melyek mellett hajlandók az önálló vámterületet is elfogadni.

Az osztrákoknak nincs is okuk ipari érdekeik szempontjából az érvényben levő vámpolitikai rendszer ellen panaszkodni. Egy kimutatás szerint Ausztriában az iparvállalatok 1903—10 között 11,954-ről 15,443-ra szaporodtak. 1903—1906-ig a szaporodás csak egyharmad, 1906—1910-ig a szaporodás két harmad. Vagyis Ausztriában a fokozatos iparfejlődés arra az időszakra esik, mikor az érvényben levő vámrendszert léptették életbe.

Ezen a vámrendszeren akarnak az osztrákok most rést ütni és nem vesznek észre, hogy ezzel sirját ássák a közös vámterületnek is. Már pedig ez rájuk nézve oly értékes gazdasági alap, hogy nélküle a pusztán Magyarországra nehezedő ipara biztosan belepusztul.

Teleszky lemond? Fentartással közöljük a hírt, mely egy esti lapban jelent meg. E szerint állítólag Teleszky pénzügyminiszter távozása befejezett dolog és hogy eddig még meg nem történt, annak egyetlen oka, hogy a pénzügyminiszter az új elnök ünneplését kizárólag Lukács rábeszélésére nem akarta megrontani. Teleszky távozását az adóharc okozta. A munkapárt egy részének az a mozgalmá oda irányul, hogy a kormány választójogi javaslatát még a bizottság kiküldése előtt visszavonassák.

PÓTI LAJOS

uri-czipész üzlete Nagyvárad, Uri-utca 23. sz.

a premontrei gimnáziummal szemben.

Ajánlja saját készítményü, mérték szerint a legelegánsabb és legtartósabb cipőit, angol és francia kivitelben. Orthoped cipők orvosi előírás szerint. Javitások gyorsan eszközöltetnek. — Jutányos árak!

Drinápolyt átadják.

A törökök hosszas huzavona után mégis csak átadják Drinápolyt. Belátták, hogy a hatalmak kívánságát teljesíteniök kell, ha nem akarnak még nagyobb bajba kerülni. A háboru kezdetén elbizakodottak voltak és győzelem helyett súlyos vereségeket szenvedtek. Most kényszerhelyzetben vannak és mindenbe bele kell törődniök.

A válaszjegyzéket még ma átadják a hatalmaknak és ha ez valóban olyan hangu lesz, mint amilyennek azt jelentik, a béke biztosítva van.

Egy-két nap alatt eldől minden és lehet, még mielőtt beáll a tavasz, felrepülnek a békegalambok. Ép ideje.

Lemondanak Drinápolyról.

Konstantinápoly, jan. 22.

A belügyminiszteriumban most már nyíltan híresztelik, hogy a kormány elhatározta, hogy Drinápolyról fentartás nélkül lemond. Azt hiszik, hogy a válaszjegyzéket ma adják át a nagyköveteknek.

Mindenki a békéért.

Konstantinápoly, jan. 22.

Jól értesült helyről megerősítik azt a hírt, hogy a kormány végleg a békekötés mellett van. A válaszjegyzéket ma este adják át.

A birodalmi tanács.

Konstantinápoly, jan. 22.

A birodalmi tanácsba meghívott emberek száma száztiz. A birodalmi diván a nagykövetek fogadótermében fog ülésezni, ahol száznyolcvan ember számára büffét rendeztek be. A tanácskozás délben kezdődik és előre láthatóan késő este fog végeződni. A divánban a szultán képviselőjében a nagyvezér fog elnökölni. A nagyvezér a tanácskozást politikai, katonai, pénzügyi expozéval fogja bevezetni. A diván Törökország helyzetén kívül Európa általános politikai helyzetével, továbbá Drinápoly és a szigetek kérdésével, esetleg a balkáni szövetségesek újabb követeléseivel fog foglalkozni. Szóba fog továbbá kerülni a hadi kárpótlás, a katonai kötelezettség, a nem ozmán alattvalók iskolai kiváltsága és a decentralizáció kérdése. El fogják határozni, hogy megkérdezik a nagyhatalmakat, vajjon az eddigi követelések elfogadása esetében nem fognak-e újabb követeléseket támasztani. A diván véleményét azután az összes hercegek jelenlétében a szultán elé fogják terjeszteni. A tanácskozás titkos, de befejezése után hivatalos jelentést fognak kiadni. A diván tanácskozása után a miniszterium véglegesen fog dönteni és ki fogja dolgozni a nagyhatalmak közös jegyzékére adandó választ, amelyet holnap fognak a nagyhatalmak követeivel közölni. A porta ezenkívül vöröskönyv kiadásával foglalkozik, amelyben ismertetni fogja a diplomáciai tárgyalást a háboru kezdetétől fogva egészen a béketárgyalás megkezdéséig.

Konstantinápoly, jan. 22.
Noradungián külügyminiszter kérdést intézett a bécsi és a berlini kabinethez, vajjon a hármastant hatalmainak fenyegető jegyzékével szolidaritást vállal-e. Ma mind a két kabinettől az a válasz érkezett, hogy ennek az intervenciónak formáját nem helyeslik ugyan, de mindenekelőtt a béke helyreállítását kívánják.

A titokzatos oroszok.

Bécs, jan. 22.

Az oroszok a galíciai határ felé vezető utak építésén lázasan dolgoznak. Az Ausztria és Porosz-Szilézia felé vivő vasúti vonalakon az állomásokat bővítik és a kitérő sínparókat szaporítják. A katonai raktárakban óriási készleteket halmoznak föl. A német és az osztrák határhoz közel lévő erődök megerősítésén és felszerelésén folytonosan dolgoznak.

Montenegró és Szkutari.

Róma, jan. 22.

Vojnovic montenegrói békedelegátus a Messagero londoni munkatársának a következőket mondta:

— A hatalmaknak az a kívánsága, hogy Montenegró a Szkutaritól keletre levő területet Albániának átengedje, kivihetetlen. Mi történjék a várossal, ha a szántóföldet elveszik tőle? Montenegró nem mondhat le Szkutariól. A podgorica—antivári vasút Szkutarin keresztül fog menni. Montenegró inkább lemond a balkáni népek között elfoglalt politikai különállásáról, mint a várossal. Ha Szkutarit nem kapja meg, akkor Szerbiával egy állammá fog egyesülni és a montenegróiak jogos kívánságainak ellenségei aztán lássák, hogy ebben az új alakulásban hogyan fognak boldogulni.

Drinápoly jövője.

Konstantinápoly, jan. 22.

Drinápoly átadása a következő feltételek mellett fog megtörténni: A szultán Drinápolyban egyházi helytartót fog kinevezni és a drinápolyi vilajet muzulmán lakossága külön tartománygyűlést fog kapni érdekeinek megoltalmazása végett.

Bolgár kegyetlenkedés.

Berlin, jan. 22.

A Vossische Zeitung mai számában egy szaloniki kereskedőnek berlini üzletbarátjához intézett levelét közli, amelyben a következőket mondja: A bolgárok által okozott kár leirhatatlan. Lehetetlen leírni, hogy a hódítók nálunk hogyan garázdálkodtak. Eljárásuk egyenesen arculesapása a civilizációnak. Igen sok helyen meggyilkolták az összes gazdag muzulmánokat, előbb váltságdíjat vettek tőlük. A dohánykereskedők egy

millió frankot fizettek ki a bolgár katonának csak hogy pusztá életüket megmenthesék, de a mellett nem tudták megakadályozni, hogy a bolgár katonák a védtelen asszonyok és leányok ellen vadállatias merényleteket el ne kövessenek. A fosztogatás, a rablás és a mérsárlás két napig s két éjjelig tartott.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 22.

A nemzeti munkapárt majdnem teljes számban megjelent a mai ülésen. Az ellenzéki padosorokat is elfoglalták, hogy az ellenzék távolmaradása föl ne tűnjék. A miniszteri bársonyszékeken ott ül Székely helyén az új igazságügyminiszter, Balogh Jenő is, akit sűrűn keresnek föl a gratulálók s minden gratuláló képviselő egy-egy kérvényt is ad át. Most a legalkalmasabb idő, most van a leglágyabb hangulatban... Egyéb iránt szimpatikus ember. A gyorsírók nagyon büszkéek rá, mert ő is elsőrendű gyorsíró volt, mint Günther. A gyorsírói tudomány kezd az államférfiúi kvalitások közé tartozni s minden gyorsíró úgy érzi, hogy miniszteri tárcát hord a tarsolyában.

Várady és Barcsay emlékezete.

Negyed 12 órakor nyitja meg Tisza István az ülést és nyomban két elparentálással kezdi: Várady Zsigmondot és Barcsay Domokost bucsuztatja.

Elszomorodott szívvvel jelentem a t. Háznak azt a megrázó eseményt, mondotta, a mely Várady Zsigmond képviselő ur életét időnek előtte oltotta ki. Mi, akik ismertük alapos készülségét, fényes tehetségeit, minden szépért és nemzetért lelkesedő egyéniségét, mélyen megdöbbenve állunk meg ezerannyi reményre jogosító életpálya derekban kettétörte előtt. Azt hiszem, a t. Ház minden tagjának érzelmét fejezem ki, midőn javasolom, hogy a Ház fejezze ki részvétét dr. Várady Zsigmond képviselő ur elhunytá fellett és egyuttal a részvétről az özvegy értesíttessék. Javasolom azt is, hogy az elhunyt sirjára a képviselőház részéről koszoru helyeztessék. (Helyeslés.)

Ezuttal jelentem azt is, hogy a nyert felhatalmazás alapján az új képviselőválasztás elrendelése iránt intézkedtem.

Barcsayt, mint a Háznak régi tagját bucsuztatta el Tisza s mind a kettőnek jegyzőkönyvi részvétet és koszorut indítványoz. Azaz hogy már el is küldte a koszorut, a Ház csak utólag hagyja jóvá.

Elnöki bejelentések.

Az elnök most bejelenti Székely Ferenc lemondását és Balogh János kinevezését. Taps és éljenzés zug fel, mely szokatlan hosszú. Az új miniszter zavarodottan babrál az asztalán levő iratokkal, a taps meg-megujul s végre is rákényszeríti, hogy könnyed meghajlással köszönje meg az ovációt.

Jelenti ezután az elnök, hogy Pop Cs. István indítványt nyújtott be az általános, egyenlő és titkos választójog dolgában.

— Majd később határozzanak az indoklására nézve, — mondja Tisza István és át-

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete

fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban

Telefon 769. sz.

legolcsóbb bevásárlási forrás.

Telefon 769. sz.

Rákóczi-ut. 6. szám alatt az Orsolya-zárda épületében

adja a szót Hegedűs Kálmánnak, aki Bartos József aranyosmaróthi mandátumáról tesz jelentést. A mandátummal hiba történt, alakilag nincs rendben, nem igazolhatják s ki kell adni a bíráló-bizottságnak. Valószínűleg meg kell semmisíteni s mire újra megválasztják, akkor talán — fel is oszlatják a Házat az új választói törvény alapján.

Az elnök végül több apró ügyet tűzött ki holnapra s egyúttal a következőkép tájékoztatta a képviselőket a Ház munkarendjéről.

Holnapután megválasztják a választójogi bizottságot, azután rövid szünet következik, mialatt a bizottság a javaslatot letárgyalja. A szünet után a plénumban is tárgyalni fogják a javaslatot és — hangsúlyozta Tisza István — remélhetőleg gyorsan fognak végezni ezzel az égetően szükséges javaslattal.

A Ház helyeselt s ezzel véget ért az ülés pont háromnegyed 12 órakor.

Dr Várady Zsigmond végrendelete.

1.200.000 korona a hagyaték.

Néhaj dr Várady Zsigmond végrendeletét három napig kutatták. Budapesten találtak ugyan egy pótvégrendeletet, de az eredeti itt volt Nagyváradon letéve Örley György közjegyzőnél, ahova még néhaj Mezey Mihály közjegyző életében helyezte el Várady Zsigmond.

A sajátkezűleg irt s 1906. február 15-én kelt végrendeletet tanuként dr Várady Ödön, Dobó Ferenc és dr Kotzó Jenő írta alá.

Tegnap délelőtt hirdették ki a nagyvárad kir. járásbírósnál a végrendeletet, a melyben általános örökösül a nagyvárad ev. ref. egyházat és a nagyvárad László király szabadkőműves páholyt nevezi meg s így a páholy pár százezer korona örökséghez jut.

A végrendeletben dr Várady Zsigmond 1,200.000 koronára értékeli vagyonát s a következő hagyományokat teszi:

1. Osváth Lajosné, szül. Farkas Mariskának 20,000 korona;
2. Kepes Jánosné, szül. Farkas Etelnek 20,000 korona;
3. Bodó Zsigmond járszapáti járásbíró 10.000 korona.
4. Dr Várady Gábor két leányának 30,000 korona. (Miótan az egyik leány időközben meghalt, a tegnapi kihirdetett pótvégrendelet szerint Várady Etelka 50,000 koronát örökölt.)
5. Farkas István, Teleszky Béla, Teleszky Ferenc, Teleszky Ilona férj. Urmánczyné 4—4000, összesen 16,000 korona.
6. Dr Nemes Károly budapesti fogorvos gyermekei 4000 korona.
7. Szabó Ferenc két leánya 4000 korona.
8. A nagyvárad Gyermekebarát egyesület, ha felekezetenküli működése jövőben is változatlan marad, 2000 korona.
9. A nagyvárad protestáns nőegylet 2000 korona.
10. A nagyvárad ev. ref. egyház fenntartási alapjára 20.000 korona.
11. Almási Ida gazdasszonyának évi 480 korona járadék.
12. Az irodaszemélyzetnek három havi fizetés.

E hagyaték kifizetése után rendeli általános örökösül fennmaradó vagyonára felerésben a nagyvárad református egyházközséget s amennyiben az egyházközség felszlana vagy megszűnne, helyébe a ref. egyházkerületet, ha az is megszűnne, a Magyar Tudományos Akadémiát rendeli. E tőkeként fentartandó örökrésznek csak a kamatai használhatók.

Másik felerésben általános örökösévé a László király páholyt rendeli s ezt is akként,

hogy a tőke fentartandó és emberbaráti alapítványként kezelendő. A végrendelet körülírja, hogy a kamatok miként használhatók fel.

Egész hagyatékának haszonélvezetét édesanyjának: Bódogh Zsigmondnének hagyja azzal a megszorítással, hogy ha a végrendelet bármely pontjában perrel támadná meg, akkor édesanyját a köteles részből kitagadja és erre vonatkozólag külön borítékban lepecsételt írásban intézkedik. Kiköti, hogy ez az okmány a pecsét alól csak akkor szabaddítható fel, ha édesanyja tényleg perrel lépne fel. Ha azonban a pertől elállana, halála után a kitagadási okmány elégetendő.

Megjegyzi végrendeletében dr. Várady Zsigmond, hogy semmi néven nevezendő tartozása nincsen s ezért óva inti az örökösöket és a végrendelet végrehajtóját, hogy minden igényrel szemben a legnagyobb óvatossággal járjanak el, melyet támasztának a hagyatékkal szemben.

A hagyatékából mintegy 500.000 korona készpénz, a többi elsőrangú értékpapír és ingatlan. — Ezek közül a szakadati ingatlan a ref. egyház örökrészébe kell beszámítani.

A rokonok azt hiszik, hogy még van valahol eddig nem ismert pótvégrendelet, mert úgy tudják, hogy a Budapesten felbontott pótvégrendeleten kívül még más pótvégrendeletet is csinált.

*

Mindenesetre elég jellemző az elhunyt a végrendelet két pontja, amelyben a szabadkőműves páholyt hagyja vagyona felét és az édesanyja kitagadására vonatkozó rész. Aki nem ösmerte Váradit, ebből a két ténykörülményből megismerheti gondolkodásának irányát.

Nagyvárad telefon forgalma.

Alig egy pár évvel ezelőtt alig volt Nagyváradon 6—700 előfizetője a telefonnak. És ma ha végignézzük az új telefonelőfizetők névsorát az 1400 körül találjuk az utolsó előfizetőt. Ha a telefonelőfizetők most megjelent névsorát összehasonlítjuk a négy évvel ezelőtti országos névsorral, megállapíthatjuk könnyen, hogy Nagyvárad telefon fejlődése minden vidéki várostul szárnyalt.

Négy évvel ezelőtt Nagyvárad előtt ott volt még Kolozsvár, sőt Arad is. Ma már Nagyvárad Temesvárral és Pozsonnyal van együtt. Pozsony és Temesvár pedig állandóan Fiume után járt. Ily óriási fejlődést egyedül Budapest mutat fel.

Nagyváradon még ez a mai állapot sem jelenti a fejlődés legmagasabb fokát, mert a telefonigények napról-napra növekednek. Szakemberek nyilatkozata szerint egy-két év alatt el fogjuk érni Fiumét, sőt tekintve azt, hogy Fiume telefon előfizetőinek száma az utóbbi időben nem mutatott növekedést, nincs kizárva, hogy Fiumét Nagyvárad meg is előzi. Fiume ugyanis ma 300 előfizetővel van előnyben Nagyváradal szemben. Ezt az óriási fejlődést, mely szinte meglepetésszerű, még csak Budapest produkálta, akkor mikor a fejlődés virágában volt.

A nagyvárad fejlődés mellett még ha tekintetbe vesszük, hogy oly nagy törvényhatósági kör forgalmának lebonyolítása is mint Biharmegyéé, a nagyvárad telefonközpontban történik, konstatáljuk, hogy a nagyvárad telefonközpont Budapest után a legtöbb telefonbeszélgetést bonyolít le.

A telefon fejlődése csak örvendetes jelenség, mert az Nagyvárad fejlődésének fokmérője is.

Horváth Mici pozsonyi primadonna.

*

Az általános primadonna-válság és mozgósítás közepette szenzáció erejével hat, hogy Horváth Mici, a Szigligeti színház hirtelen nőtt primadonnája felbontja szerződését a nagyvárad színházzal és Pozsonyba megy.

Ez a színházi szenzáció hétfő óta bujkál a színház vastag tapétás ajtajai mögött s kipattanásának oka maga a pozsonyi színigazgató, Polgár Károly, aki hétfő este óta állandóan itt van Nagyváradon s minden este végignézte a Kedves Augustin előadását. Színházi körökben nagyon jól tudják azt, hogy mit jelent egy vidéki nagyobb direktor kirándulása a premiér előadásokra.

Horváth Mici távozását azonban nem mostani keletű. Polgár Károly már régebben ostromolta Erdélyi Miklós igazgatót, hogy adja neki ezt a szubrettet, hiszen ugyanis is van neki elég. De Erdélyi jó ideig nem volt hajlandó lemondani kedvelt szubrettjéről, most Horváth Mici állandóan benne volt a repertoírban s így érthető akadály volt Erdélyi makacszkodásának.

Most azonban Kassay Rózi szerencsés leszerződésével némileg enyhült a szubrettválság s Horváth Micit pedig Polgár előtt, a Kedves Augustinban elért sikere tette aké tuálissá. A két igazgató a múlt vasárnap óta ismét fölvette a tárgyalás fonalát és így hétfőn este Polgár megérkezett Nagyváradra azzal a határozott szándékkal, hogy Horváthot elszerződteti.

A szerződés perfektuálása természetesen kettőn mulott. Horváth Micin és Erdélyin. T. i. Horváthnak még egy évre szól ide a szerződése s Erdélyinek joga van öt innen el nem engedni, ha csak pönalét nem fizet.

Erre azonban nem került és nem is kerül sor, mert Erdélyi Miklós igen nobilesan azt mondotta Horváth Micinek:

— Ha Kegyed úgy találja, hogy Pozsony fejlődést, haladást fog jelenteni az ön karrierjében, akkor én nem akadályozom meg távozását.

Ami pedig a művésznőt illeti, ő nagy kedvvel néz a városváltoztatás elé. A Tiszántul munkatársa sietett felkeresni a művésznőt uri-utcai lakásán, hogy megkérdezze a távozás okai felől. Elvégre eddig és reméljük, hogy ezután is nemcsak ő előtte volt kedves Nagyvárad, hanem Nagyvárad is szerette őt. Mondhatni egy csapásra emelkedett ez a kis becézett primadonna a jelenlegi népszerűség fokára, ismeri mindenki, idefűzik nemcsak gyermekevéinek édes emlékei, hanem első sikereinek gyönyörű estéi is. Egyáltalán nem érdektelen tehát előttünk az ő távozását s ha valóban el is megy, azt hisszük, hogy ismét visszahozza őt valami ide a nyugtalan Körözs partjára.

Távozásáról

így nyilatkozott Horváth Mici:

— Még szeretném, hogyha nem írna róla. De ha mindenáron tudni akarja, hát igaz: elmegyek Nagy-Váradról az ősszel.

Legalább is eddig így áll a dolog. De még nem fait accompli, mert még most tulajdonképpen csak tárgyalások folynak Polgár igazgatóval.

Ugy állapodtunk meg, hogy én e hét vasárnapjára fogom elküldeni neki feltételeimet, amelyek már nagyobbára ismeretesek előtte. Ő aztán válaszol és akkor már alá is irtuk a szerződést.

— És mennyi időre?

— Ebben még nincs megállapodás. Nem nagyon hosszú időre, az bizonyos. És hogy miért? . . . Hát édes Istenem, olyan jól esne egy kis változás. Szerettem Váradot nagyon, mert jók hozzám, de tudom is én, úgy izgat az idegen terület, az új küzdelem . . .

Munkatársunk felkereste Polgár igazgatót is, aki röviden ennyit mondott:

— Nagyon megtetszett nekem, különösen legutóbbi premierjén a Kedves Augusztinban. Viszem.

Ilyen határozott beszéd után tehát kétségtelen, hogy Horváth Mici nem marad meg Nagy-Váradon. Mennyi sok szép romantikus diákálom fog szertefoszlni az ő távozása nyomán. Őszig azonban még itt fog játszani a váradai rivaldán. S aztán Görög Olgával együtt utra kelnek a nagyfényű osztrák császárváros közvetlen közelségébe.

Etelka bujósdit játszott.

Gyermekdráma.

A sárga keramikocokás pályaudvaron hosszan elnyult a fekete vonat teste. A nyugtalan, éhes mozdonyt lekapcsolták a vonat elejéről és az elindult kifelé, a bihari nagy síkság felé, ahol a fűtőház van, ahol a lomha vizdaruk csüngnek s óriási kazamatákban csillogó fekete kőszénhegyek torlódnak fel.

Istenem, ez olyan megszokott volt már. Hiszen mindennap így van. Berobog a kolozsvári vonat. Délelőtt 11 óra 10 perc. Az első és másodosztályok ablakain ott fityeg a cédula: oda ebéd kell, finom és drága. Hja, az utasok éhesek és Budapest messze van. S míg a sötétvörös és zöld plüs kupékban halkan kanalazták a levest, idekint a sáros téli sinek mentén az éhes, otromba mozdony szétroncsolta egy fiatal leány puhahusu lábát.

A 10 éves kis Pata Etelt elütötte a mozdony s aztán fölkapta és 22 méternyire maga előtt tolt.

A véres esetet munkatársunk, aki véletlenségből kint volt a pályaudvaron, így adja elő:

— Az 507. sz. személyvonat rendes időben robogott be. A mozdonyt lekapcsolták, hogy szerkocsijába szemet és vizet vehessen föl a fűtőházban.

A második repülőhid alatt történt a szerencsétlenség. A peron közönsége s a rendőri kirendeltség már csak akkor értesült az esetről, amikor vasuti alkalmazottak már hordágyon hozták a kis Pata Etelt. Ekkor tudtuk meg, hogy a mozdony elütötte a kis leányt, elkapta jobb lábát és meglehetősen távolságon maga előtt tolt.

A kis Etelka mosolyogva feküdt a hordágyon. Annyira elszibbadt a lába, hogy nem érezte a szörnyű fájdalmat. Mellette hangos

sírással haladt kis bátyja, Jóska, ki így mesélte el a megrázó esetet:

— Bujósdit játszottunk Etelkával a hid körül. Én voltam fent, ő állt lent a sinek mellett. Egyszerre hallottuk, hogy jön a mozdony. Etelka futott egy darabig, aztán át akart szaladni a vonat előtt. Ekkor a gép fellökte, ruhája beleakadt a mozdony seprőjébe és combját a sinhez szoritva, végigsuroilta vele a mozdony a vasat. Míg aztán meg tudták állítani a gépet . . . Rettenetes volt! . . .

Valóbaan a kis leány jobb combját teljesen legyalulta a sin. A csontot is keresztül fűrészelték. Befektették egy fiakkerbe és behozták a kózkórházba, ahol a halállal vívódik.

A rendőrség részéről megjelent a helyszínen Bodó László rendőrfelügyelő, Vass Károly detektív és kihallgatták a tanukat. Felelősség senkit nem terhel — jelenti majd bizonyosan holnap a rendőrség. Hát a vasutat? . . . Jó, a mozdonyvezető nem hibás, hiszen a ködben alig láthatta a kis leányt és nehéz hirtelen megállania. De hogy meri a főnökség megengedni, hogy itt a száguldó lokomotivok útjai között gyalogut legyen? Ezt nem értjük. Mert a kis leány a sinek melletti gyaloguton járt, ott szaladt és mások is, százan is járnak. És itt vannak a legveszélyesebb tolatások.

Igazán helytelen, hogy itt türik ezt a gyalogutat. Ezért mert lejönni Pata Etelka is a hidról. Mikor akarják ezt betiltani? Hiszen ez már nem az első szerencsétlenség, hát azt akarják, hogy ne is az utolsó legyen? Mit szól ehhez a rendőrség? . . .

Uj magyar államkölcson. Ugy a magyar, mint az osztrák kormány tárgyalásokat folytat egy német pénzesporttal és Rothschildekkel új államkölcson felvételére vonatkozólag.

Ullmann Adolf, a Hitelbank vezérigazgatója Berlinben van és folytatja tárgyalásait a legközelebb kibocsátandó magyar államkölcsonre vonatkozólag.

A magyar kölcson, február hó folyamán, az osztrák pedig egy hónappal később fog kibocsátásra kerülni.

A magyar kormány az osztrák pénzpiac, elsősorban a Rotschild-csoport támogatására van rászorulva és a körülbelül kétszáz millió koronára tervezett koronajáradékot e csoportnak lesz kénytelen elhelyezés végett átadni.

A püspöki kar az autonomia mellett.

Budapest, jan. 22.

(Saj. tud.) Ma folytatták a püspöki konferenciát Csernoch János elnöke mellett. A konferencián elsősorban a kormánynak az autonomia vonatkozó javaslatával foglalkoztak. Elhatározták, hogy az autonomia mielőbbi megcsinálását sürgetni fogják. A lelkészek kongruája tárgyában amellet foglaltak állást, hogy az a paritás elvén létesüljön. A tanítók fizetésénél oly álláspontot foglalt a püspöki kar, hogy a felekezeti tanítók minden tekintetben egyforma elbírálás alá jöjjenek más tanítókkal.

..HIREK..

Tájékoztató.

Január 25. Általános Takarékp. közgyűlése

Január 26. Délelőtt 10 ó. Nagyvárad Takarékpénztár közgyűlése.

Február 2. D. e. 10 ó. Nagyvárad Hitelbank közgyűlése.

Február 9. A Szigligoti Társaság Rákosi ünnepélye.

* A Katholikus Népszövetség

Debrecenben. A Katholikus Népszövetség debreceni szervezete folyó hó 19-én délután a róm. kath. főgimnázium tornatermében rendkívül látogatott értekezletet tartott, melyen Kresznerics Gy. Ferenc helyi igazgató, dr. Gévay Béla ügyvéd és dr. Zalay János főreáliskolai tanár tartottak érdekes és tartalmas előadásokat a szövetkezeti eszme fontosságáról, erkölcsi és gazdasági előnyeiről. Hogy a szövetkezeti eszme mily alkalmas talajra talált a debreceni katolikusok körében, mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy ez értekezleten Zalay János a szövetkezeti eszme fáradhatatlan szóvivője, 1500 részjegyzésről számolhatott be egy alapítandó hitelszövetkezet számára. Ez az eredmény tekintve, hogy az agitáció csak nem régen indult meg, teljesen kielégítő. Lipovniczky Rózsi és Bisánszky Erzsike kedves monológokkal szórakoztatták a közönséget; Ferkó Gyula pedig Kollwenz Rezső tanár zongora kísérete mellett szinte művészi precizitással adta elő Vörösmarthi Mihály melodrájának feldolgozott Szép Ilonkáját. Frenetikus tapsvihar és szünni nem akaró éljenzés jutalmazta a kiváló előadásokat. — A lelkes értekezlet a Hymnusszal kezdődött s a Szózat éneklésével ért véget.

* Rajner kir. herceg állapota.

Bécsből jelentik: Rajner királyi herceg állapotában, a mely tegnap este nagyon aggasztó volt, reggel javulás állott be. A királyi herceg az éjjelt jól töltötte s az orvosi jelentés szerint tegnap délelőtt hőmérséklete 36,7, érverése 76 volt.

* Két pénztintézet mérlege.

A nagyváradai pénztintézetek közül ismét kettő hozta nyilvánosságra mult évi mérlegét. A Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmi Bank és a Belvárosi Népbank. Midkét pénztintézet, a válságos közgazdasági viszonyok dacára, derekasan megállták helyüket s körültekintő, szakszerű vezetéssel fényes eredményt biztosítottak. A szép siker a Keresk. és Forgalmi banknál Friedländer Ernő, a Belvárosi Népbanknál pedig Grósz Sándor vezérigazgatók buzgóságát dicséri. A Kereskedelmi és Forgalmi Bank 79665 korona, a Belvárosi Népbank pedig 138393 korona tiszta nyereséggel zárták le a mult évet.

* Villamosvasut Biharpüspökibe.

A nagyváradai városi vasut, mint említettük annak idején, tervbe vette, hogy biharpüspöki községbe kivezeti a villamosvasutat. A megoldásra nézve olyan terv merült fel, hogy nem a jelenlegi nagyváradai püspöki uton vezetnék a villamosvasutat, mert a nagyvárad-szegedi és a nagyvárad-budapesti vasutvonalakon át alig lehetne vezetni a villamos-

vasutat, mert már is sok baj van az élénk közúti forgalommal, mert a vasúti forgalom is óriási ezen a két fővonalon, mert itt futnak keresztül a máv. vonatain kívül a kóti, bihari, debreceni vicinálisok vonatai is. Azt tervezték tehát, hogy a villamosvasut a Kertvárosrészszelel szemben levő felüljárón át a Hágó-utra s onnét új uton jutna be Bihar-püspöki községbe. Különben szó volt róla, hogy ezen a vonalon építtetnék ki az országutat s így az egész közúti forgalom ezen vonalon bonyolítottatnék le. — A kereskedelmi miniszter most értesítette Nagyváradi városát, hogy a városi vasut r.-t. kérelmére a Nagyváradi-Biharpüspökiig tervezett villamos üzemü helyi érdekű vasut közigazgatási bejárását, Halász László miniszteri tanácsos vezetése alatt elrendelte s január 29-én délelőtt 9 órakor Nagyváradi város tanácsstermébe tüzte ki. Felhívja Nagyváradi városát a miniszter, hogy a város a közigazgatási tárgyaláson képviseltesse magát.

*** A vármegyei nyugdíjbizottság ülése.** Az új nyugdíj törvény folytán tudvalevőleg az összes törvényhatóságok nyugdíj szabályrendeleteit módosítani kell. Biharvármegye törvényhatósága már kimondta, hogy a szabályrendeletet szintén módosítani fogja. Tegnap ebben a dologban a nyugdíjbizottság Fráter Barnabás alispán elnöke mellett ülést tartott. A bizottság egy albizottságot küldött ki azzal a megbízással, hogy az új szabályrendeletet készítsék elő és azt a nyugdíjbizottságnak mutassák be. Igen nagy érdeklődéssel tekintenek a tisztviselők az új szabályrendelet elé, mert a millenáris év körül forognak fenn a legnagyobb differenciák. Az államnál ugyanis a millenáris évet csak egy évnek számították a nyugdíjban, míg a vármegyénél háromnak számít. Már most az új szabályrendelet értelmében a tisztviselő 35 évi szolgálat után teljes fizetéssel mehet nyugdíjba. Így tulajdonképpen csak 32 évet szolgál és megkapja a teljes fizetését. Ezt nem akarják sokan a vármegyén és úgy akarják megoldani a kérdést, hogyha valaki 30 évi szolgálaton belül akar nyugdíjba menni, annak beszámítják a millenáris évet, míg 30 évi szolgálaton felül nem. A többség mindenesetre ellene van ennek a javaslatnak, mely csak a nyugdíjalapra nézve előnyös. Ha az új szabályrendelet életbe lép, a vármegyén rendkívüli nagy lesz a nyugdíjba vonulók száma, csak a nyugdíjalap bírja. Az új szabályrendelettel a márciusi közgyűlés foglalkozik.

Dr Sarkadi Lajos felolvasása Amerikáról. Élvezetes és tanulságos előadásban lesz része Nagyváradi város intelligens közönségének vasárnap, január 26-án. Dr Sarkadi Lajos, a nagyváradi kereskedelmi és iparkamara kiváló titkára tart előadást az új világról, Amerikáról. Tudvalevőleg dr Sarkadi Lajos titkár a kereskedelmi kormány támogatásával részt vett a múlt év őszén Bostonban tartott közgazdasági világkongresszuson s egyben bejárta tanulmányozás céljából Észak-Amerika összes nagyobb metropolisait. A két hónapra terjedő tanulmányuton szerzett gazdag tapasztalatokról, megfigyelésekről, az ottani ipari, kereskedelmi és szociális viszonyokról mond el élvezetes, érdekes és tanulságos dolgokat dr Sarkadi Lajos, a nála megszokott közvetlenséggel. A felolvasás vasárnap délután 5 órakor lesz a Kereskedelmi Csarnok nagytermében, amelyre az érdeklődőket szívesen látja a Csarnok elnöksége. Belépő díj nem lesz. Ajánljuk az érdekes előadást intelligens közönségünk figyelmébe.

*** A vármegyei tisztviselők lakbérére.** Biharvármegye törvényhatósága a napidíjas iratok nyomott anyagi helyzetén úgy akart segíteni, hogy részükre a központban évi 400, a vidéken pedig évi 200 korona lakbért állapított meg még 1912 évre. A miniszter, mint már az összes, nemcsak a nagyváradi, de a budapesti lapok is megírták még mindég nem intezte el ezt az ügyet. Főlösképpen minden illusztrálás annak, hogy éppen ezek az emberek vannak leginkább ráutalva a helyzetük javítására, mert az ő fizetésük napi 2—3 korona, amiből nemesek családot nem lehet fenntartani, de még önmaguk életét is csak adósságok felhalmozásával tudják biztosítani. A miniszteriumban már 1911 szeptember óta hanyagolják ennek az ügynek az elintézését minden alapos ok nélkül. Ma már az 1913 évre is intézkedett a törvényhatóság. Amint megírta a Tiszántul, a vármegye most nem mint lakbér, hanem hogy kifogása ne lehessen a miniszternek, állandó segély címén szavazta meg 1912—1913. évre a fenti összeget a napidíjasoknak. A vármegye határozatát Fráter Barnabás alispán tegnap külön felterjesztése mellett küldte fel a miniszteriumba és kérte, hogy a mai rendkívüli sulyos megélhetési viszonyokra való tekintettel hagyják jóvá a határozatot. Azt hisszük, várhatnak a szegény napidíjasok. Mert ugyan ki gondol a miniszteriumban ő rájuk. Ebben a dologban egyedül Miskolczy Ferenc dr főispán tehetne valamit oda fenn, ha kezébe venné a dolgot, ami remélhetőleg a sok panasz és késlekedés folytán meg is fog történni. Ez esetben még megtörténhetik, hogy február 1-re megérkezik a két év óta késlekedő számadás.

*** Stancsich Árpád ügyész elhelyezése.** A nagyváradi ügyészi karnak egyik legkiválóbb tagja, Stancsich Árpád királyi ügyész megválik az ügyészi állásától és az igazságszolgáltatás másik fórumán a bíróságnál fogja folytatni működését. A hivatalos lap tegnapi száma közli a kitüntetését, hogy a király az igazságügyi miniszter előterjesztésére Stancsich Árpád királyi ügyészt a budapesti büntető járásbírósághoz járásbíróvá nevezte ki. Nagyváradi társadalmi ószinte sajnálattal veszi a hírt, hogy Stancsich Árpád, aki a váradi közéletnek ismert és kedvelt alakja volt, elmegy városunkból. Az ügyészség pedig egyik nagytehetségű és nagy tudású, szorgalmas tagját veszti el Stancsich Árpádnak a kinevezésével, aki hivatását igazán lelkiismeretes pontossággal, szigorú igazságossággal töltötte be.

*** Csöd.** Fürst Hermann nagyváradi kereskedő ellen csödöt nyitottak. Tömeggondnok dr Illés István.

*** Ügyvédből végrehajtó.** Nem mindennapi kinevezést közöl a hivatalos lap. Ha úgy tetszik, az ügyvédi pálya túlszűkítésének, vagy talán a végrehajtói foglalkozás szomorú fellendülésének tekintendő, hogy az igazságügyminiszter dr Forgács Tivadar szamosújvári gyakorló ügyvédet a budapesti V. kerületi kir. járásbírósághoz végrehajtóvá nevezte ki.

*** Kovács Jenő táblabíró.** A hivatalos lap tegnapi száma a nagyváradi bírói kar egyik kiváló tagjának a kitüntetését adja hírül. A király, az igazságügyminiszter előterjesztésére Kovács Jenő nagyváradi városi járásbírónak az ítéltáblai bírói címet és jelleget adományozta. A szép kitüntetéssel a nagyváradi járásbíróság egyik régi, érdemes tagja kapta meg méltó jutalmát. Kovács Jenő már hosszú éveken keresztül volt tagja a nagyváradi városi járás-

bíróságnak, ahol fárasztó és nehéz munkáját mindig a legpontosabban végezte. A megérdemelt kitüntetés általános örömet keltett kartársai és ismerősei között.

*** A zártkörű társaság estélyét** e héten nem tartja meg a Kaszinó est miatt. A legközelebbi estélyt a rendezőség hirtelen fogja tudatni.

*** A boritaladó megváltása.** A magánborfogyasztás megváltására kitűzött tárgyalások tegnap véget értek. Ugy látszik, hogy a mostani sanyaru pénzügyi viszonyok kihatással vannak a borfogyasztásra is. Ezelőtt, mikor a magánborfogyasztási adónak átalány összegben való megváltását tárgyalta a bizottság, a kiegyezésre váró polgárok tömegesen keresték fel a bizottságot s a terem zsúfolásig megtelt, most pedig csak a második napon jelentkeztek tömegesebben és sokan elmaradtak, akik más évben óraszámra szorongtak a bizottság előtt, míg lefizethették az átalányösszeget. Kevés a pénz mindenütt és szükségletét igyekszik mindenki redukálni. A magánborfogyasztási adó átalányösszegben leendő megváltása tárgyában kiküldött bizottság hétfőn, kedden és tegnap szerdén tárgyalta a felekkel. Az 1913. évre összesen 384 polgár váltotta meg a boritaladót, összesen 12623 korona összegben. Az eredmény tehát jóval alul maradt az elmúlt évi eredménynek.

*** Elveszett ékszerek.** Elveszett a színházból Arany János-utca 13. száma vezető uton 1000 korona értékű arany nyaklanc, a mely Sztaniszlavszky Adolf királyi főügyész nejeének tulajdona volt. 21-én délután 4 és 5 óra között a Szilágyi Dezső-utca Jelenesik-féle háztól a Ritoók Zsigmond-utca 8. számu házig terjedő utvonalon, elveszett egy fekete oszidált, omega női óra, rövid arany láncsal. Tulajdonosa Wertheimstein Aranka. A becsületes megtalálók kellő jutalomba fognak részesülni.

*** Zárt ajtók a rendőrségen.** A nagyváradi rendőrség szánalmasan gyenge intézkedéseket tesz még megmaradt diszkréciójának és alaposan megtépzott presztízsének megmentésére. Tegnap délután a napi sajtó munkásai előtt bezárta a hivatali helyiségek és a folyosók ajtajait. Oh, oh, milyen megható! Es nem is annyira komoly, mint inkább komikus. Zárt ajtóval fogadni az újságírókat! . . . Hiszen a farkasnak nem szabad erdőt mutatni. Hát ilyen csehül áll a magasabb rendőri szempontok tudománya Nagyváradon? . . . Ezt már igazán mi resteljük. A rendőrség még titkolózni sem tud ügyesen. Milyen férfiasan el lehetett volna intézni ezt az egész rejtegetett ügyet egy határozott és nyílt mondatban: „Uraim, sajnálom, de ebben az ügyben még hallgatnunk kell.” Pont. Mi tudunk hallgatni, ha kell. Vagy azt a fájdalmasan kínos razzitát már elfelejtették? . . . De minek is beszélünk? Hiszen nem akarunk mi ez ellen tiltakozni. Magának árt vele a rendőrség, mert provokálja hibáinak szellőztetését. Konstatáljuk, hogy nem jár el sem ügyesen, sem diszkréten, sem okosan. Most pedig szerezzük meg a közönségnek azt a kis örömet, hogy elmondjuk, mi volt a zárt ajtók mögött? . . . Budapestről értesítette az államrendőrség a nagyváradi közigazgatási hatóság rendőri ügyosztályát, hogy figyeltesse meg Pitrovicz Zeno temesvári mérnököt, aki itt tartózkodik, mert részt vett a délvidéki szerb propagandában. Zeno urat felhívták, kihallgatták az utcán két detektív társaságában jött, látta száz ember, mi is láttuk és nem lett semmi bajunk. A rendőrségen csevegtek vele és aztán szépen elbocsátották. Ez volt a nagy titok.

x **Szülők figyelmébe.** Legszebb és legjobb ajándék jól tanuló fiuk részére egy jól lövő flóbert. A legnagyobb örömet csakis ezzel szerezhethetünk, ssemmi más ajándék nem teszi meg azt a hatást, mert a fiuk vérében már benne van a fegyver iránti vágy, ezt minden felnőtt férfi tapasztalatból tudja. Tehát a fiainknak örömet akarunk szerezni és őket a tanulásra serkenteni, úgy vegyünk **Ladányi** puskaműves Rákóczy uti üzletében, ahol jótállás mellett lehet mindenféle árban a legjobbat kapni. Töltények és fegyverjavítások, új fegyverek, lőpor és serét vadászati kellékek nagy választékban. Telefonszám: 269.

AZONNAL BÉRBE ADANDÓ

Nagyszalontán az állomástól 5 percrenyire levő ház két szobával és egy üzlethelyiséggel, gazdasági épületekkel, ház mellett 10¹/₄ hold belsőség sok gyümölcsfával, nagyon alkalmas kertészkedéshez, a határban 9¹/₂ hold prima szántóval. Bővebbet **TUKKA GERGELY** bérbeadónál **Isaszegen** Pest-megye.

A **Nagyvárad** Hitelbank Takaré- és Segélyszövetkezet VIII-ik évtársulatának kifizetési folyó hó 30-án megkezdődnek.

x **Uj tanfolyamok a Rose Nyelviskolában.** Január 1-ével új tanfolyamok kezdődnek Rose tanár ábrázoló nyelviskolájában. Mától kezdve be lehet iratkozni német, francia vagy angol nyelvű szakokra. A tanítás házon kívül is történhetik. Bővebb felvilágosítást ad a nyelviskola irodája, Rákóczi-ut 3.

x **Egy igazán életrevaló és hűzagnótló intézmény** betöltésére vállalkozott egy erre minden tekintetben hivatott és kiváló kvalitásokkal bíró kereskedelmi szakember: **Donát Károly**, ki lakásán, Szabadság-utca 5. szám alatt egy az egyszerű és kettős kereskedelmi könyvvitelt, a magyar és német gyorsírást, gépirást, kereskedelmi számtant, valamint magyar és német kereskedelmi levelezést és a kereskedelmi könyvek felfektetését felölelő tanfolyamot nyitott. Ezen új és minden tekintetben figyelemreméltó intézmény iránt már eddig is óriási érdeklődés mutatkozik s mi a magunk részéről is kötelességünknek tartjuk a mélyen tisztelt érdeklődők figyelmét ezen tanfolyam látogatására felhívni és mindenkinek a saját érdekében ajánlani.

x **Egy 5 szobás lakás Rákóczi-út 32., Gerő-házban, 1913. május 1-re kiadó.**

x **Hirdetmény.** A Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet 1910-1912. évi 15-ik évtársulatának törzsbetétei a reá és osztalékkal együtt f. évi január 13-ától kezdve kifizetnek. Az igazgatóság.

x **TÜZIFA** hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz köszönet házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvelence, vasutnál.

A **„Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézete Rt.”** sertéshizlaldájában (Össi-tér) hizott sertések a napi áron egyenként is kaphatók.

Valódi **Amerikai** és **Chas-sala** cipők, legjobb **Bor. a-lino** és **Pichler** kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerezhetők be.

x **Finom** női lack chewrau barna és fehér félcipőket vettem partiban és azokat 4 koronától kezdve árusítom. **Feketénél, Bémer-téren,** Elite-kávéház mellett. Üzletemet május 1-én Szent János-utca 3 szám alá helyezem át.

x **Kossuth-utca 6. sz. ház** emeletén a Körözs felőli oldalon modern **három szobás lakás** mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Csütörtök: Éva.
Péntek: Svärstrom Valborg első fellép-tével, Bérlet szünetben, 25 százalékos fel-emelt helyárrakkal Faust.
Szombat: Zsába.
Vasárnap d. u. Leányvásár; este; Ked-ves Augustin. Kisbérlet 16. sz.

A **t. bérlők figyelmébe.** A színház igazgatósága kéri a t. bérlőket, hogy második félelvi bérletdíjait, a hivatalos órák alatt (délelőtt fél 9-től 1-ig, délután fél 3-tól fél 6-ig) a színházi irodában befizetni szíveskedjenek.

Éva — tizedszer. Ma, csütörtökön este Lehár remek zenéjü operettje: az Éva tizedik előadását éri meg. A nagyvárad színházi közönség e kedvence operettje a régi szereposztásban kerül színre és a publikum meleg szeretettel készül, hogy az ünnepi alkalomból kedvenceit lelkes ovációkban részesítse.

Faust Svärströmmel. Svärström Valborg a dán királyi operaház művésznője pénteken, e hó 24-én kezdi meg nagyvárad vendégszerepléseit, Faust Gretchenjében. A nagyvárad közönség, amelynek ritkán nyílik alkalma ily abszolút művészi élvezetre, lázas érdeklődéssel tekint az előadások elé. Erre a méltán megnyilatkozó, szokatlan mérvü érdeklődésre tekintettel a színház igazgatósága ismételten közli, hogy a bérletszünetes, 25 százalékos helyáremeléssel menő előadásokra a bérlők jogait, minden előadást megelőző nap délután 4 órájáig tartja fenn.

Zsába. E hó 25-ikén este a Zsába, ez a kiváló humoros és rendkívül kacagtató francia vígjáték kerül színre. A drámai ensemble legjelesebbjei játszanak a darabban s a tőlük szokott igyekezettel fáradoznak a publikum mulattatásán. A szombat esti előadás, tekintettel a kaszinó-estélye 7 órákor veszi kezdetét.

A **vasárnapi kisbérlők** felkértenek, hogy második félelvi bérletdíjait a színházi irodában a hivatalos órák alatt annál is inkább mielőbb befizetni szíveskedjenek, nehogy bérleteik használatában fennakadás álljon be.

MULATSÁG

Farsangi Naptár.

Január 25: Kaszinó-estély.
Február 2: Evangélikus Nőegylet teaestélye.
Február 2: A Katholikus Legényegylet farsangi házi estélye.

A kaszinóestély.

Az idei rövid farsangnak kétségtelenül egyik legfényesebbnek ígérkező, vidám mulatsága lesz a Biharmegyei Nemzeti Kaszinó estélye, amely most szombaton, e hó 25-én lesz a Kaszinó helyiségeiben. A rendezőség dr Fráter Imre elnökkel és Siket Andor titkárral az élén lelkes buzgalommal munkálkodik, hogy a kaszinóestély a farsangnak igazán vidám, szép és minden ízében sikerült mulatsága legyen. Karneval herceg őszinte vidámságával, ötletességével és táncos kedvével vonul be szombaton a kaszinóestélyre, amelyen mindenki nagyon jól fog mulatni.

A táncot a következő ügyes, szép és élvezetes műsor vezeti be:

1. Prolog. Irta Sas Ede. Előadja Polgár Mariska.
2. Novella. Irta és felolvassa Ruffy Paula.
3. Tréfás zeneszám. Előadják: Szma-zsenka Ernő, Varró Zsófia és Vomácska József.
4. Monológ ének és táncbetét. Előadja Palánkay Mádi.
5. Kuplák. Előadja dr Spitzer Mártonné.
6. Altenberg mesék. Elmeséli Etsy Emilia.
7. Táncok. Lejtik Szentgyörgyi Mártha és Horváth Mici.
8. Carusó utánzatok. Előadja dr Krüger Jenő.
9. Párjelenet Molnár Ferenctől. Előadják Kacsóh Fatime és Sik Rezső.
10. Magyar nóták cigányzene kísérettel. Ezenkívül eseménye lesz az estnek **Kacsóh Pongrácnak**, a híres zeneszörzőnek a megjelenése, aki megígérte, hogy ha csak lehetséges, eljön és közreműködik az estélyen.

A kaszinóest fél 10 órákor kezdődik. Belépőjegy személyenként 5 korona, család-jegy 3 személyig 10 korona, háromnál több személy részére 15 korona. A táncos ifjuság belépőjegyeinek ára 1 korona. Belépti és táncos jegyek előre válthatók a Kaszinó helyiségében a rendezőségi irodában.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Havas Bélát elítélték hamis bukásért.

Élénk feltűnést keltett a múlt év július 30-án Havas Béla rőfösáru és butornagykereskedő cég bukása. A passzívák mintegy 130.000 koronát tettek ki és bár az aktívák nagyrészt fedezték a tartozásokat, az egyezkedési tárgyalások nem vezettek eredményre, a hitelezők megkérték Havas Béla ellen a csődöt. Havas Béla a bukás után is fenntartotta üzleti összeköttetéseit és néhány cégtől nagyobb megrendeléseket tett. A megrendelt árukat azonban nem tudta kifizetni, mire a hitelezők hamis bukásért feljelentették. A kir. törvényszék büntető bírósága tegnap tárgyalta az ügyet. Havas Béla azzal védekezett, hogy jóhiszeműleg tette a megrendeléseket. A bíróság a tárgyalás befejezése után bűnösnek találta Havas Bélát hamis bukás vétségében.

és öt az enyhítő körülmények figyelembevételével 1 havi fogházra ítélte. Az ügyész és az elítélt is felelősséget jelentettek be az ítélet ellen.

TÁVIRÁTOK

Általános sztrájk Debrecenben

Debrecen, jan. 22.

Debrecenben 26-án kezdik meg az általános sztrájkot. A sztrájk vezetői felszólították a vasuti és postás alkalmazottakat a csatlakozásra. A felszólításnak annyi eredménye lett, hogy megígérték, miszerint anyagilag támogatni fogják a sztrájkot.

Törökország a béke mellett.

Berlin, jan. 22.

(Saját tud.) Konstantinápolyból érkezett jelentés szerint a porta nagytanácsa ma délután elfogadta a nagyhatalmak jegyzékét és a béke mellett foglalt állást.

Agyonlőtt lengyel kém.

Üszküb, jan. 22.

A szerb katonai hatóság ma agyonlőtt egy osztrák-magyar lengyel alattvaló asszonyt. Az asszony kémkedéssel volt vádolva.

Románia és a balkáni szövetség.

Bukarest, jan. 22.

Románia ma felszólítást kapott, hogy lépjen ki a hármas szövetségből és a szövetséges balkáni államok politikájához csatlakozzék.

Elpusztult szerb zászlóalj.

Cattaró, jan. 22.

(Saját tud.) Ma a szerbek megtámadták a maliszöröket, akik visszavonultak a hegyek közzé, de a visszavonulás alkalmával is 186 embert pusztítottak el a szerbek közül. A szerbek erre két zászlóaljat teljesen megsemmisítettek. 600 szerb pusztult el az ütközetben.

Kitört tűzhányó.

Newyork, jan. 22.

A mexikói Jalisco államban lévő négyezerháromszáz méter magas Pico de Colima kitört és borzalmas tevékenységet fejt ki. A láva tíz méter körületben az összes vetéseket elpusztította. A kár eddig négy millió dollár, sok ház elpusztult és száz meg száz ember a tüzes lávában életét veszítette.

Az új francia kormány.

Páris, jan. 22.

Az új kabinet listájában hiányoznak a nagy nevek. Poincaré kabinetjének legkiválóbb munkatársai megtagadták az új kabinetbe való belépést, így Bourgeois, Delcassé és Milerand. A legkiválóbb politikusok-

nak ez a vonakodása azt az aggodalmat kelti, hogy a Briand kabinet nem lesz hosszú életű.

Megkötötték a békét.

Konstantinápoly, jan. 22.

(Saj. tud.) A török kormány ma bejelentette, hogy hajlandó elfogadni a balkáni államok feltételeit. Délután megtörtént a formai békekötés. A részletek megtárgyalását holnapra halasztották. A békekötés kimondását a török flotta legutóbbi veresége siettette.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24
Szept. tengeri	— — —	7.74
Máiusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi főkjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	786.—
Osztrák hitelrészvény	—	603.—
Jelzálogbank	—	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	506.—
Magyar bank	—	531.—
Közuti vasut	—	651.—
Városi villamos	—	373.—
Salgótarjáni kőszén	—	713.—
Rimamurányi	—	689.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Házi csatornázást

szakszerűen kézik

Kondor Dezső Nagyvárad

Nagyipiac-tér 1. Telefon 969. Gyár 1032

Cement, gipsz, nád, fedéllemez, cserép kőpor, oltott mész stb. eladás.

Autó (automobil) tulajdonosok szives figyelmébe

PNEUMATIK, köpeny és tömlő, vulkanizáló műhely!
TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker.
Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik a legmagasabb árban megvételnek.

Francia tűzhelyek!

egyedüli gyártója:

Vajnovszky József

épület- és műlakatos mester

Nagyvárad, Sztaroveszky-u. 27. sz. alatt

Telefon 11-37.

Telefon 11-37.

Meg van!!

az asszonyok öröme!

Nem kell többé mérgeledni, csekély tüzelővel gyorsan lehet sütni és főzni, régi tűzhelyeket (sparhelt) át lehet olcsó pénzért alakítani. Háztulajdonosok, mérnök és építész uraknak ár-
engedmény.

Továbbá minden néven nevezendő lakatos munkák jutányos árban.

Meghívás esetén házhoz jövök.

Vidéki levelekre válaszolok.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Mokos Sándor.

Meghívó.

A **Belvárosi Népbank Részvénytársaság** Nagy-Váradon

első évi rendes közgyűlését

f. évi február hó 9-én, vasárnap d. e. 11 órakor Nagy-Váradon, a Rákóczi-ut 9. szám alatt levő üzlethelyiségében fogja megtartani, melyre a t. c. részvényesek tisztelettel meghívotnak.

A KÖZGYŰLÉS TÁRGYAI:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása a nyereség felosztása iránti határozathozatal, továbbá az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.

2. A felügyelő-bizottság megválasztása egy évre és az igazgató-tanács alapszabály szerinti kiegészítése.

3. Esetleges indítványok, melyek az alapszabályok értelmében a közgyűlést 5 nappal megelőzőleg írásban jelentendők be. Nagy-Várad, 1913. január 23.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Jegyzet. A közgyűlésre a részvényesek az alapszabályok 11. és 14. §-ai értelmében oly figyelemmel hivatnak meg, hogy aki azon részt venni és szavazatát érvényesíteni kívánja, nevén álló, vagy a közgyűlést megelőzőleg négy héttel előbb nevére irt részvényeit az intézet pénztáránál összes még le nem járt szelvényeivel együtt a közgyűlés napját megelőző harmadik nap déli 12 óráig letenni tartozik.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacs vay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nívásra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°/_o-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenemű bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előlegel nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

Belépési felhívás.

A polgári takarékos és segélyszövetkezet

Kossuth Lajos-utca 4. szám

1913. jan. 1-én megnyitotta 18-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton is felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszésszerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetekint 1 kor. fizetendő a szövetkezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelte után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelének, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatainak:

- a) a heti befizetések 9 tizedrésze erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett váltókra, kötelezvényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétként 50 fillér beirattási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetét könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíthatnak. A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.

A belépni szándékozók felkértenek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos utca 4. szám) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek

Nagyvárad, 1912. december hó.

Tisztelettel

A Polgári takarékos- és segélyszövetkezet igazgatósága.

Értesítés!

Az alulírott nál (Kecskemét II. ker. Mária-város Cserép-utca 15. sz.) kaphatók a következő vallásos tárgyú művek:

Dr. Bellesheim Alfonz „Szentek élete“ és Dr. Kiest „Családi élet búbán és örömben.“

A közel 1500 oldalra terjedő és Egyházmegyei hatóság által jóváhagyott műveket néhány napig míg a csekély készlet tart egy jól tevő ur áldozatkészsége folytán 24 korona helyett

6 koronáért

küldeni kész vagyok.

Kecskemét, 1913. január hó.

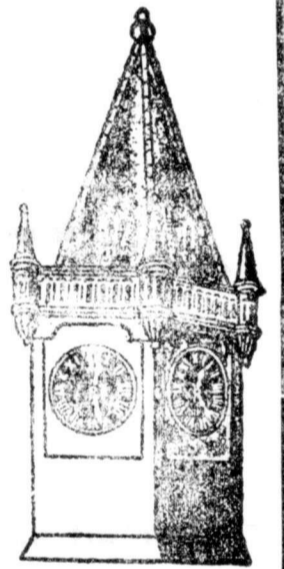
Kontc János.

Szétküldés kizárólag csakis postautánvétellel.

Mezey Dezső

toronyóra készítő
Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik legrégebb és legmegbízhatóbb toronyóra készítő telepe. Olcsó árak, több évi jótállás. Villanyerő berendezés.

Kívánatra árjegyzék és bérmentve küld.

Nagyvárad város**VILLAMOS MŰVE**

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Osillátorok,

l á m p á k

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Szájról-szájra száll a hír,

hogy mily meglepő kitűnő minőségben és jutányos áron kaphatók

Farkas István „APOLLO” drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

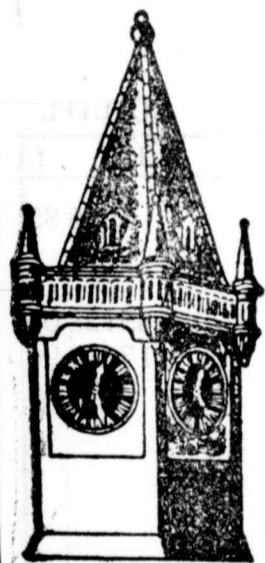
Rimanóczy-palota. Telefon 1302.

1. Mindennemű gyógyanyag és vegyszeráru. 2. Francia és angol illatszerek, faconokban vagy kimérve. 3. Arcz és kézapoló szerek, piperecikkek és pipereszappanok. 4. A világhírű Y-PO szeplő és májfolt ellenes készítmények. 5. Thea, rum, cognac, tokaji asszu és malaga bor. 6. Likőr és rumessentiák ingyen előíratokkal. 7. Csukamájolajok, köhögés ellenes hurutszeletkek. 8. Hajszeszek, hajszőkítők, hajfestőszeres, hajpuderek, színházi festék. 9. Fogporok, szájvizek, fogpaszták, fogkefék dus választékban. 10. Ruha és hajkefék, manikűr és fésű kazetták, tükrök, gumicikkek, sérvkötők, kötszerek, fecskendők, lysoform és más fertőtlenítő szerek, mentőszekrények, mindennemű háztartási cikkek.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyórát „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak. **TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.** Villanyerő berendezés. Arjegyzék kívánatra. Saját ház.

Ha nincs megelégedve

szabójával, mert drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel DARABONT GY. és TARSÁ uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujjat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Nagy-Várad város adóhivatalától.

17810—1912. szám.

Hirdetmény.

a föld- és házbirtok uán járó általános jövedelmi pótdadónál számításba veendő kamatteher bevallása tárgyában.

Ismételten felhivatnak mindazon föld- és háztulajdonosok, akiknek ingatlan birtokuk kölcsönrel van terhelve, hogy az arról szóló kamatteher vallomási izeiket az általános jövedelmi pótdadó kivételénél leendő figyelembe vétel végett folyó évi január hó 31-ig bezárólag a városi adóhivatalnál beadni el ne mulasszák.

Kelt Nagy-Várad, 1913 január 22-én.

Városi Adóhivatal.

VAJNOVSZKI FERENC

uri- és női cipész, Szaniszló-u. 55.

Készít uri- és női cipőket mérték szerint. Javítások jutányos áron. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok.

Fey Rezső

mű-bádogos, vízvezeték- és csatornázási vállalat

Szent János-utca 22. szám. TELEFON 532. TELEFON 532.

Készít udvari ragmentes clostetteket vízöblítéssel. Angol-closett berendezést, víztartány vagy önzáró closett csapokkal való öblítéssel. Mindennemű épület- és diszbádogos munkát. Villanyerő gépekkel berendezve.

KORCSOLYA

különlegességek

TARSOLY és RISZTÓ vaskereskedésében
 == Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390. ==

100 kiló Porosz szalon fűtőszén 50 kilós zsákokban kimérve házhoz szállítva K 5.—